

KVALITETSDEKLARATION

Skörd av potatis

Ämnesområde

Jord- och skogsbruk, fiske

Statistikområde

Jordbrukets produktion

Produktkod

JO0603

Referenstid

Växtodlingsåret med skörd 2019

Statistikens kvalitet	3
1 Relevans	3
1.1 Ändamål och informationsbehov	3
1.1.1 Statistikens ändamål	3
1.1.2 Statistikanvändares informationsbehov	3
1.2 Statistikens innehåll	4
1.2.1 Objekt och population	4
1.2.2 Variabler	4
1.2.3 Statistiska mått	5
1.2.4 Redovisningsgrupper	5
1.2.5 Referenstider	5
2 Tillförlitlighet	5
2.1 Tillförlitlighet totalt	5
2.2 Osäkerhetskällor	6
2.2.1 Urval	6
2.2.2 Ramtäckning	7
2.2.3 Mätning	8
2.2.4 Bortfall	8
2.2.5 Bearbetning	9
2.2.6 Modellantaganden	9
2.3 Preliminär statistik jämförd med slutlig	9
3 Aktualitet och punktlighet	10
3.1 Framställningstid	10
3.2 Frekvens	10
3.3 Punktlighet	10
4 Tillgänglighet och tydlighet	10
4.1 Tillgång till statistiken	10
4.2 Möjlighet till ytterligare statistik	10
4.3 Presentation	11
4.4 Dokumentation	11
5 Jämförbarhet och sam användbarhet	11
5.1 Jämförbarhet över tid	11
5.2 Jämförbarhet mellan grupper	13
5.3 Sam användbarhet i övrigt	13
5.4 Numerisk överensstämmelse	13
Allmänna uppgifter	14
A Klassificeringen Sveriges officiella statistik	14
B Sekretess och personuppgiftsbehandling	14
C Bevarande och gallring	14
D Uppgiftsskyldighet	14
E EU-reglering och internationell rapportering	14
F Historik	14
G Kontaktuppgifter	15
Bilaga 1	16

Statistikens kvalitet

1 Relevans

Statistiken över skörd av potatis utnyttjas som underlag för myndigheter och näringsliv inom områdena jordbruk, ekonomi och miljö. Resultaten används också som underlag för rapportering till EU.

1.1 Ändamål och informationsbehov

1.1.1 Statistikens ändamål

Statistikens huvudsyfte är att vara grundkälla för beräkning av potatisproduktionens storlek. En viktig användning är för beräkning av jordbrukets produktionsvärden av vegetabilier i EAA (Economic Accounts for Agriculture), som är en ekonomisk kalkyl för jordbrukssektorn. Denna används bland annat i nationalräkenskaperna.

1.1.2 Statistikanvändares informationsbehov

Användare av skördestatistiken och exempel på användning:

- Jordbruksverket: Indata i ekonomiska kalkyler, internationell rapportering, försörjningsbalansberäkningar, beredskapsplanering, underlag för jordbrukspolitiska bedömningar (bland annat för områdesindelningar och ersättningsnivåer för EU:s arealbaserade stöd), underlag för bidragskalkyler. Indata till Sveriges klimatrapportering.
- SCB: Rapportering till Eurostat (EU:s statistikkontor) enligt en bindande förordning. Underlag till normskördeberäkningar, underlag för beräkning av kväve- och fosforbalanser för svensk åkermark samt för beräkning av materialflöden. Skördestatistiken ingår också som underlag till de nationalräkenskaper som SCB tar fram. Här är det Jordbruksverket som skickar resultaten till SCB i form av den ekonomiska kalkylen för jordbrukssektorn.
- Lantbruksuniversitet, lantbruksskolor: Undervisning, rådgivning, forskning inom flera områden (bland annat näringsämnenas kretslopp, beräkning av risk för näringsläckage till vattendrag och vädrets inverkan på skördenivåerna), planering av försök, underlag för kalkyler med mera.
- Länsstyrelserna: Hantering av ärenden i samband med vissa stödåtgärder, värdering av åkermark, beredskapsplanering och viss rådgivning.
- Företag för handel och vidareförädling: Export-/importplanering, planering av mottagning och lagring, marknadsbevakning.
- Lantbruksföretag: Jämförelse av gårdens avkastningsnivåer med årets hektarskördar och med normskördarna, indata i bidragskalkyler för olika grödor.
- Övrig användning: Uppgifterna ingår som en del i den allmänna information som den officiella statistiken täcker in. Användare är bland annat massmedia, allmänhet och jordbrukets egna organisationer.

1.2 Statistikens innehåll

Statistikens målstorheter avser total- och hektarskördar för potatis. Detta sker i en första preliminär publicering och i en slutlig statistik för riket totalt och med regional uppdelning. Obärgade arealer och andel obärgade arealer redovisas också. Huvudsakliga statistiska målstorheter är:

- hektarskördar 2019, för matpotatis och potatis för stärkelse
- totalskördar 2019, för matpotatis och potatis för stärkelse
- obärgade arealer 2019, för matpotatis och potatis för stärkelse.

1.2.1 Objekt och population

Intressepopulationen (den "ideala" populationen) utgörs av alla jordbruksföretag med odling av matpotatis respektive potatis för stärkelse under 2019. Kolonilottsodlare och hemträdgårdsodlare ingår inte i intressepopulationen.

Med jordbruksföretag avses en inom jordbruk, husdjursskötsel eller trädgårdsodling bedriven verksamhet under en och samma driftsledning. Jordbruksföretag utgör både målobjekt och observationsobjekt i undersökningen.

Målpopulationen utgörs av jordbruksföretag som sökt arealersättning för odling av matpotatis respektive stärkelsepotatis under 2019.

Skillnaden mellan intressepopulationen och målpopulationen är marginell, eftersom arealerna vid jordbruksföretag som inte ansöker om arealbaserade stöd är mycket små. Dessa arealer ingår normalt inte i skördestatistiken, eftersom information om fördelningen på de olika grödorna saknas.

Under 2013 genomförde Jordbruksverket en undersökning om grödarealer vid jordbruksföretag som inte ansöker om arealbaserade stöd. Undersökningsresultaten visar att för matpotatis var grödarealerna vid jordbruksföretag som inte söker stöd 0,05 % av motsvarande totala grödareal. Ingen odling av potatis för stärkelse redovisades för jordbruksföretagen som inte sökt arealbaserade stöd.

1.2.2 Variabler

De observationsvariabler, tillika målvariabler som samlas in i undersökningen, från respektive jordbruksföretag, är huvudsakligen dessa:

- odlad areal vid eventuell avvikelse från arealen enligt Jordbruksverkets administrativa register för arealbaserade stöd (hektar) (matpotatisarealen fördelas på färskpotatis respektive höst- och vinterpotatis)
- skördad areal (hektar)
- totalskörd (ton)
- hektarskörd (kg/hektar)
- hektarskörd reducerad (kg/hektar) beräknas
- obärgad areal (hektar)
- areal vändteg (hektar).

Dessutom samlas följande observationsvariabler in från jordbruksföretagen:

- ekologiskt odlad areal (hektar)
- ekologiskt odlad skörd (ton och kg/hektar).

Ekologiskt odlad areal och ekologisk odlad skörd används för att kunna särredovisa konventionellt (ej ekologiskt) odlade arealer och skördar, som redovisas i de Statistiska meddelandena om skörd för ekologisk och konventionell odling, senast JO 14 SM 1901.

Uppgiftslämnarna kan även skriva kommentarer om skördeuppgifterna som förklaring till höga eller låga skördenivåer. Dessa är till hjälp när uppgifterna granskas och analyseras.

Det finns intressevariabler (variabler som idealt skulle mätas på grund av ett användarbehov) som inte ingår som målvariabler i undersökningen. En del statistikanvändare efterfrågar kvalitetsuppgifter för skörden, främst för matpotatis. Grödornas kvalitet kan variera mellan olika år och påverka skördens användbarhet. Exempel på ytterligare variabler som särskilt forskare efterfrågar är sättidpunkter, skördetidpunkter och sortanvändning.

1.2.3 Statistiska mått

Statistiken utgörs av skattningar av totaler (till exempel totalskördar och obärgade arealer) och kvoter (till exempel hektarskördar och andelar obärgade arealer).

1.2.4 Redovisningsgrupper

I det Statistiska meddelande (SM) som publiceras i december och avser preliminär statistik och i det SM som publiceras under våren året därpå, redovisas statistik totalt för riket samt uppdelat på län och produktionsområden. Sverige är indelat i åtta produktionsområden utgående från de naturliga förutsättningarna för jordbruk. Indelningen i produktionsområden finns redovisad i "Områdesindelningar i lantbruksstatistiken 1998", MIS 1998:1.

1.2.5 Referenstider

Referenstiden för målpopulationen och variablerna är växtodlingsåret 2019, det vill säga det kalenderår då skörden inleds.

2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Som mått på precisionen anges det skattade relativa medelfelet uttryckt i procent av den skattade skörden, samt i procent av den skattade obärgade arealen. Dessutom anges det skattade absoluta medelfelet uttryckt i procentenheter för andelar obärgad areal i procent.

Medelfel avspeglar urvalsfel och andra slumpmässiga fel, däremot inte systematiska fel såsom exempelvis systematiska mätfel. Med hjälp av medelfelet kan ett konfidensintervall beräknas på följande sätt. För en skattad hektarskörd på 30 000 kg/hektar och ett skattat relativt medelfel på 1,0 % kan man med liten felrisk (5 %) säga att intervallet $30\,000 \pm 2 \times 1,0 \% \times 30\,000$ (det vill säga 29 400–30 600 kg/hektar) omfattar den verkliga hektarskörd, under förutsättning att de systematiska felen är små. På motsvarande sätt kan man för en skattad andel obärgad areal på 16,0 % och ett skattat medelfel på 3,0 procentenheter med liten felrisk (5 %) säga att intervallet $16,0 \pm 2 \times 3,0 \%$ (det

vill säga 10,0–22,0 %) omfattar den verkliga andelen, under förutsättning att de systematiska felen är små.

Hur stort medelfel som kan accepteras sammanhänger med statistikens användning. Relativa medelfel redovisas för hektarskördar och totalskördar. För att skörderesultat för en gröda ska redovisas krävs att det finns uppgifter från minst 20 företag och att det relativa medelfelet är högst 35 %.

Från och med 2011 års slutliga statistik redovisas relativa medelfel för obärgade arealer. Från och med 2016 års slutliga statistik redovisas dessutom medelfel i procentenheter för andel obärgad areal. För att statistiken om obärgade arealer ska redovisas finns ingen begränsning med avseende på medelfel. De högsta medelfelen finns vanligen när arealerna är förhållandevis små. Dessa medelfel är dock osäkra i sig, och om de relativa medelfelen överstiger 35 % eller anges till 0 % kan de inte användas för att beräkna konfidensintervall. För att obärgad areal för matpotatis respektive potatis för stärkelse ska redovisas krävs att det finns uppgifter från minst 20 företag. Antal företag som utgör underlag för statistiken om obärgade arealer är samma som antal företag som utgjort underlag för beräkning av motsvarande hektarskördar och totalskördar. Förekomsten av obärgade arealer är ofta liten och kan variera mycket mellan olika företag och regioner. Detta medför att statistiken om obärgade arealer är mycket osäker.

2.2 Osäkerhetskällor

I denna undersökning kan osäkerhet förekomma på grund av urval, täckningsbrister, mätning, bortfall, bearbetning och modellantaganden. Tillförlitligheten redovisas kvantitativt genom precisionen i skattningarna, uttryckt i relativa medelfel och absoluta medelfel. Inom skördestatistiken torde i första hand urvalsfelen men till viss del även mätfelen påverka tillförlitligheten i statistiken. Följande information redovisas för att underlätta en bedömning av statistikens osäkerhet:

- relativa medelfel (procent)
- absoluta medelfel (procentenheter) för andelsskattningar
- antal jordbruksföretag som ingår i beräkningarna (svarande exklusive övertäckning)
- antal jordbruksföretag i urvalet (i preliminär statistik endast på riksnivå)
- antal svarande jordbruksföretag (endast i slutlig statistik)
- antal jordbruksföretag i bortfallet (i preliminär statistik endast på riksnivå).

2.2.1 Urval

Som (urvals)ram används en delmängd av Jordbruksverkets administrativa register för arealbaserade stöd. Den population som urvalet dras från utgörs av jordbruksföretag med mer än 5,0 hektar åkermark och odling av undersökningsgrödorna enligt detta register.

Landet är indelat i 106 skördeområden (SKO), i första hand avsedda att ligga till grund för skördestatistiken. Huvudprincipen för indelningen har varit att

bilda områden som är så homogena som möjligt beträffande skördeavkastningen. Dessutom har hänsyn tagits till klimat, jordart, topografi och odlingsinriktning.

För 2019 års undersökning uttogs totalt 690 företag med matpotatisodling och 160 företag med odling av potatis för stärkelse i respektive urval.

Företagen över 5 hektar åkermark (cut-off-gränsen), se mer under avsnitt 2.2.6 Modellantaganden) stratifierades för matpotatis efter produktionsområde och gårdarnas odlingsareal, totalt 21 strata (urvalsgrupper). Fem skördeområden i fjällbygd, där praktiskt taget ingen odling av matpotatis förekommer, har också undantagits.

För potatis för stärkelse har stratifiering gjorts efter odlingsområde och företagets odlingsareal, totalt 9 strata. Uttagning av företagen sker med hjälp av ett obundet slumpmässigt urval inom strata.

För att belysa den osäkerhet som finns i statistiken på grund av att beräkningarna grundar sig på uppgifter från ett urval av företag redovisas i statistiktabellerna relativa medelfel uttryckt i procent av skattade hektarskördar och totalskördar, samt i procent av skattade obärgade arealer. Dessutom redovisas det skattade absoluta medelfelet uttryckt i procentenheter för andelar i procent av obärgad areal. Ju högre medelfelet är, desto mer osäker är den aktuella uppgiften.

2.2.2 Ramtäckning

Mellan tidpunkten för urvalsramens upprättande och undersökningstillfället kan förändringar ske i företagsbeståndet. Tidigare år, då urvalsramen utgjordes av föregående års Lantbruksregister (LBR), uppgick antalet nystartade företag till cirka 1 % av målpopulationen. Antalet företag som upphört eller som inte odlat undersökningsgrödorna uppgick under dessa år till cirka 5 %. Från och med 2001 utgörs urvalsramen av företag i årets aktuella register med stödansökningar, vilket medför att både över- och undertäckning minskats till en lägre nivå. I övertäckningen inkluderas företag som visat sig ha odlingen utarrenderad, vilket just för potatis är tämligen vanligt. Företag som identifierats höra till övertäckningen ingår dock inte i beräkningarna och bidrar därför inte till några systematiska fel. Över- och undertäckning av detta slag bedöms sammantaget påverka resultaten i mycket liten utsträckning.

Arealer vid jordbruksföretag som inte ansöker om arealbaserade stöd kan inte komma med i urvalsamen. Dessa arealer är av marginell betydelse och brukar normalt inte ingå i skördeundersökningarna alls eftersom information om fördelningen på de olika grödorna saknas. Under 2013 genomförde Jordbruksverket en undersökning om grödarealer vid jordbruksföretag som inte ansöker om arealbaserade stöd. Dessa grödarealer ingår därmed i LBR 2013. Arealer baserade på denna undersökning ingår även i LBR 2014 och 2015. Undersökningsresultaten 2013 visade att för matpotatis var grödarealerna vid jordbruksföretag som inte söker stöd 20 hektar eller 0,1 % av motsvarande totala grödareal och ännu mindre areal för år 2014 och 2015. Ingen odling av potatis för stärkelse redovisades för jordbruksföretagen som inte sökt arealbaserade stöd.

2.2.3 Mätning

Uppgifterna samlas in i SCB:s webbsystem för lantbruksstatistik. Insamlingen sker i ett webbaserat frågeformulär både då lantbrukarna lämnar sina skördeuppgifter direkt via internet till SCB och då motsvarande uppgifter hämtas in genom telefonintervjuer. Ett introduktionsbrev med inloggningsuppgifter i form av användarnamn och lösenord skickas per post till utvalda jordbruksföretag. För att lantbrukarna ska känna trygghet vid uppgiftslämnandet och för att minska risken för missförstånd anlitas intervjuare som har lantbrukserfarenhet. Utbildning av intervjuarna sker bland annat genom att de i god tid innan arbetet påbörjas får prova en testversion av webbsystemet hemma i sin egen dator, samt vid en heldagskurs i Örebro. Intervjuarbetet utförs enligt detaljerade instruktioner. Intervjuarna kan bedöma om uppgifterna är rimliga och reda ut eventuella oklarheter direkt med uppgiftslämnarna. Webbsystemet innehåller dessutom olika kontroller för att undvika misstag i möjligaste mån. Presentation av äldre årgångar av webbformuläret finns i en så kallad Fördjupad dokumentation av statistiken. Den finns publicerad på Jordbruksverkets webbplats under "Mer om statistiken, vegetabilieproduktion". Webbformuläret för 2019 finns återgiven här i bilaga 1.

Många jordbrukare uppger att det är svårt att bedöma skördens storlek, eftersom uppgiftsinsamlingen ofta infaller innan man hunnit leverera eller börjat sortera sin skörd. För 1999 års skörd gjordes en ny förfrågan om skördens storlek efter avslutad säsong när hela skörden sålts eller använts. Resultatet visade att det inte var någon signifikant skillnad mellan det jordbrukaren uppgav på hösten och den uppgift som lämnades efter avslutad säsong våren därpå. Minskningen i totalskörden mellan uppgiftstillfällena skattades till $2\,100 \pm 6\,300$ ton. För totalskörden som 1999 var $675\,200$ ton innebar det en skattad minskning med $0,3 \pm 0,9$ %.

2.2.4 Bortfall

I den slutliga statistikredovisningen anges det ovägda bortfallet av jordbruksföretag (antal undersökningsenheter) fördelat på län, produktionsområden och riket i en tabell. I den preliminära och slutliga redovisningen redovisas bortfallsandelen för riket. Bortfallsandelen beräknas som kvoten mellan antal bortfall och antal uttagna företag.

Bortfallet hanteras med en metod som fungerar bra om svarsbenägenheten är i stort sett lika för objekten inom de strata som använts. Säg till exempel att bara hälften har svarat inom ett stratum bestående av potatisodlare med en odlingsareal mindre än 0,5 hektar. För att statistiken inte ska bli snedvriden måste de odlare som svarat representera dubbelt så många odlare jämfört med om alla svarat. I beräkningen innebär det att man kompenserar för bortfallet genom att ge dessa odlares svar dubbel vikt. Bortfallet bedöms inte leda till några systematiska fel av betydelse.

Partiellt bortfall är ovanligt, men förekommer i enstaka fall då uppgiftslämnaren inte kunnat lämna uppskattning av skörderesultatet. Orsaken kan vara att en del av grödorna inte levererats ännu.

2.2.5 Bearbetning

Uppgifterna granskas vid SCB. I samband med bearbetning av uppgifterna görs manuella och maskinella kontroller. Vid behov tas förnyad kontakt med uppgiftslämnarna. Säkerheten i bearbetningsprocessen bedöms vara god. Inga konsekvenser av betydelse för statistikens tillförlitlighet bedöms finnas som en följd av brister vid bearbetningen av data.

När hektarskörden beräknas ingår eventuell obärgad areal i skattningen. Stora obärgade arealer sänker därmed den skattade hektarskörden. Ingen redovisning av hektarskörd per skördad areal görs.

Den totala hektarskörden, som är en bruttoskörd, tas fram som kvoten mellan den skattade totalskörden (brutto) och den skattade arealen i redovisningsgruppen. Den reducerade hektarskörden beräknas och erhålls genom att dessutom korrigeras den totala hektarskörden för bortsortering och småfallande. Reducering av skörden på grund av småfallande och bortsortering sker med hjälp av standardtal. Standardtalen baseras på uppgifter från 1987–1998 års objektiva skördeuppskattningar på produktionsområdesnivå och för riket. För matpotatis beräknades standardtalet för bortsortering av småfallande och till exempel rötskadade knölar på riksnivå till 9,5 %. För potatis för stärkelse, där endast rötskadade knölar bortsorteras, beräknades standardtalet till 0,4 %. För färskpotatis görs ingen korrigering för bortsortering. Totalskörden beräknas genom att den reducerade hektarskörden multipliceras med arealuppgifter baserade på Jordbruksverkets administrativa register för arealbaserade stöd. Säkerheten i bearbetningarna bedöms vara god.

2.2.6 Modellantaganden

Bortsortering av småfallande och rötskadade knölar framräknas med hjälp av standardtal (se avsnitt 2.2.5).

Undersökningen täcker inte lagringsförluster även om en del av dessa kan ha beaktats när jordbrukarna lämnat uppgifter om skördens storlek.

Hektarskördeskattningen från undersökningen baseras på uppgifter från företag med mer än 5,0 hektar åkermark. Vid beräkning av totalskörd för år 2019 används grödarealer från LBR. Vid denna beräkning görs antagandet att hektarskörden är densamma på företag med upp till denna cut-off-gräns på 5,0 hektar åkermark som för större företag. Detta ger en liten överskattning av totalskörden, men har en liten påverkan på säkerheten. Den odlade arealen 2019 på företag med upp till 5,0 hektar åker var 31 hektar för matpotatis, vilket motsvarade 0,2 % av den totala matpotatisarealen. Odlingen av potatis för stärkelse på företag med upp till 5,0 hektar åker var försumbar, 3 hektar.

2.3 Preliminär statistik jämförd med slutlig

Den preliminära publiceringen sker i december och baseras på hela urvalet. Vid publicering av den slutliga statistiken året efter växtodlingsåret ingår uppgifter från ytterligare några jordbruksföretag.

Skillnader i totalskörd mellan preliminär och slutlig skördestatistik under åren 2017 och 2018, procent

Gröda	Preliminär statistik minus slutlig 2017, %	Preliminär statistik minus slutlig 2018, %
Matpotatis	+0,1	+0,1
Potatis för stärkelse	+1,3	-1,1

3 Aktualitet och punktlighet

3.1 Framställningstid

Preliminära resultat redovisas cirka en månad efter årets skörd. Slutliga resultat publiceras omkring sex månader efter skörden.

3.2 Frekvens

Undersökningen genomförs årligen under hösten. Potatisskördar och obärgade arealer publiceras årligen vid två tillfällen:

- preliminära resultat för län, produktionsområden och riket (december)
- slutliga resultat för län, produktionsområden och riket (våren efterföljande år).

3.3 Punktlighet

Publicering av statistiken har skett enligt fastställd publiceringsplan för Sveriges officiella statistik.

4 Tillgänglighet och tydlighet

4.1 Tillgång till statistiken

Statistiken publiceras i Statistiska meddelanden (SM serie JO) och i vissa fall också genom statistiknyheter. Publiceringen sker på Jordbruksverkets webbplats www.jordbruksverket.se under Ta del av statistiken och på SCB:s webbplats www.scb.se/jo0603 för slutlig statistik under Jord- och skogsbruk, fiske. De som önskar erhålla Statistiska meddelanden med jordbruksstatistik i PDF-format per e-post i samband med publiceringen kan anmäla det till statistik@jordbruksverket.se.

En sammanfattning av resultaten redovisas i "Jordbruksstatistisk sammanställning" på Jordbruksverkets och SCB:s webbplatser (tidigare Jordbruksstatistisk årsbok).

Den slutliga skördestatistiken för tidigare år (vissa delar från och med år 1913) finns tillgänglig i Jordbruksverkets statistikdatabas (www.jordbruksverket.se) och i SCB:s statistikdatabas (www.scb.se/statistikdatabasen). Statistik från databaserna ger möjlighet till sammanställning av egna tabeller och diagram.

4.2 Möjlighet till ytterligare statistik

Primärdata som inte gallrats finns arkiverade vid Riksarkivet eller för senare år sparade vid SCB i avvaktan på arkivering eller gallring. Specialbearbetningar kan utföras mot betalning enligt självkostnadsprincipen.

4.3 Presentation

Statistiken redovisas i form av tabeller, diagram och förklarande text.

4.4 Dokumentation

Dokumentation sker i Statistiska meddelanden, serie JO 16 och JO 19, och från och med 2017 i denna kvalitetsdeklaration (ersätter tidigare Beskrivning av statistiken). Dessutom finns för tidigare årgångar en Fördjupad dokumentation av statistiken, som finns publicerad på Jordbruksverkets webbplats under "Mer om statistiken, vegetabilieproduktion". Från och med referensår 2017 (växtodlingsår 2017) beskrivs framställningen av statistiken i Statistikens framställning (StaF) som finns tillgänglig på www.scb.se/JO0603, under rubriken Dokumentation och på [Jordbruksverkets webbplats](http://jordbruksverket.se).

5 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

5.1 Jämförbarhet över tid

Jämförbarheten mellan år är relativt god, men den har försämrats något under senare delen av 1990-talet på grund av genomförda metodändringar, främst övergången från den objektiva metoden med provtagningar till intervju-metoden. Denna övergång genomfördes för potatis under åren 1999–2006 då uppgifterna under en övergångsperiod samlades in via frågeformulär (pappersblankett). Från och med 2006 lämnar lantbrukarna sina skördeuppgifter direkt via internet till SCB eller så hämtas motsvarande uppgifter in genom telefonintervjuer.

Som en följd av metodbytet, från provtagning till intervjumetod, har hektarskörden fått en något annorlunda innebörd. När statistiken baserades på skörden från provytor avsåg hektarskörden skörd per besådd/satt areal exklusive vändtegar. När uppgifterna nu hämtas in från lantbrukarna blir det mer fråga om en hektarskörd som avser skörd per bruttoareal av grödan. Detta gör att hektarskörden blir något lägre jämfört med i de objektiva skördeuppskattningarna, men totalskörden påverkas inte. För 2019 beräknas 3,0 % av den redovisade matpotatisarealen vara vändtegar eller annan osatt areal.

Från och med 1999 ersattes SCB:s objektiva skördeuppskattningar (med provtagning i fält) med att uppgifterna i stället inhämtades direkt ifrån jordbrukarna. Metodändringen gör det svårt att direkt jämföra senare års resultat med resultaten fram till och med 1998. År 1992 gjordes en provstudie där en postenkätmetod jämfördes med den objektiva metoden. Postenkätmetodens resultat visade sig då på riksnivå understiga den objektiva med nästan 20 %. De viktigaste orsakerna till skillnaderna i skördenivå mellan de båda metoderna var:

- I den objektiva skattningen vägdes proven direkt ute i fält. Ingen korrigerings gjordes för så kallad lättnad som inträffar när knölna efter upptagning erhåller en ny vätskejämvtikt gentemot omgivande luft i stället för den jämvikt som rådde när knölen låg i fuktig jord. Viktförlusten ökar under lagringstiden, uppskattningsvis uppgår den till minst 5 %.
- I de objektiva skördeuppskattningarna användes hektarskörden för matpotatis upptagen efter 15 augusti för beräkning av totalskörden.

Ingen korrigering gjordes för den lägre skördenivå som färskpotatisodlingarna har, vilket görs i nuvarande undersökning.

Punkterna ovan gav en högre nivå på såväl hektarskördar som totalskördar fram till och med 1998.

Fram till och med 1999 redovisades potatisstatistiken för odlingar om minst 0,5 hektar potatis. Vid redovisning internationellt var detta en nackdel och från och med år 2000 ingår även de små odlingarna i skattningen av skörden, det vill säga i målpopulationen. För år 1999 var arealen matpotatis på odlingar mindre än 0,5 hektar ca 1 000 hektar, år 2005 hade denna areal minskat till ca 500 hektar, och år 2019 omfattar dessa odlingar 180 hektar. Arealen för riket ökar med dessa arealer jämfört med arealen redovisad fram till och med 1999. Skördenivån för dessa odlingar är dock lägre än genomsnittet och betydelsen för totalskördan blir därför begränsad. Arealens bidrag till totalskördan har minskat från 0,5 % vid år 2000 till 0,2 % år 2019. För potatis för stärkelse har denna förändring ingen betydelse, eftersom det i princip inte förekommer några så små odlingar av potatis för stärkelse.

Reducerad hektarskörd för matpotatis utom färskpotatis skattas till 35 690 kg/hektar på riksnivå för år 2019. Den uppgiften är mer jämförbar med uppgifterna om reducerad hektarskörd före 1999 från de objektiva skördeuppskattningarna.

Jordbrukarna gjorde fram till och med 2015 års matpotatisundersökning en bedömning av om olika kvalitetsegenskaper förekom i större utsträckning än normalt. Jordbrukarna bedömde även om bortsorteringen var större än normalt. I undersökningen om potatis för stärkelse gjordes endast en bedömning av om rötskadade knölar förekom i större utsträckning än normalt. Från och med 2016 har denna insamling av uppgifter upphört.

En nyhet inom stödsystemen under år 2015 var det så kallade förgröningsstödet. Inom förgröningsstödet kan obrukade fältkanter på åkermark (1-20 meter breda) medräknas som ekologiska fokusarealer. Det finns flera andra odlingsåtgärder och grödor som också får medräknas som ekologiska fokusarealer. I vissa delar av landet (slättbygdsområdena) måste den ekologiska fokusarealen utgöra minst 5 % av åkermarken för att företaget ska vara berättigat till förgröningsstöd. Regeln gäller gårdar med mer än 15 hektar åkermark som inte har ersättning för ekologisk produktion. De obrukade fältkanterna som nämnts ovan ingår i de grödarealer som lantbrukarna redovisar i samband med stödansökningarna. Jordbruksverket bedömer att dessa obrukade fältkanter var omkring 700 hektar under 2015, uppemot 4 500 hektar under 2016 och drygt 6 800 hektar under 2017, och över 8 200 hektar under 2018. Någon kompensation för arealer med obrukade fältkanter har inte gjorts inför beräkningarna av 2015-2019 års skördestatistik.

De länsammanslagningar som skett (Skåne län 1997, Västra Götalands län 1998) medför försämrade jämförbarhet mellan år i dessa regioner.

Från och med år 2000 baseras arealuppgifterna på uppgifter som jordbrukarna lämnat i sina ansökningar om arealbaserade stöd. Under 2013 har en undersökning om grödarealer vid jordbruksföretag som inte ansöker om arealbaserade stöd genomförts. Undersökningens resultaten visar att odlingen av de

aktuella undersökningsgrödorna var marginell på dessa företag. Se även avsnitt 1.2.1.

Fram till och med år 2007 avsåg arealredovisningen enligt LBR uppgifter för företag med mer än 2,0 hektar åkermark. Under åren 2008 och 2010 gjordes vissa förändringar av definitionen av lantbruksföretagen i LBR, varvid kriterier för innehav av djurbesättningar, frilandsareal för trädgårdsproduktion och jordbruksmark ändrades. Ingen omräkning av tidigare års totalskörderesultat har gjorts med anledning av dessa definitionsändringar, eftersom skillnaderna för de aktuella undersökningsgrödorna är marginella.

5.2 Jämförbarhet mellan grupper

Jämförbarheten är mycket god mellan olika redovisningsgrupper.

Jämförbarheten med skördestatistik för andra länder inom EU är god.

5.3 Samanvändbarhet i övrigt

God samanvändbarhet med annan jordbruksstatistik föreligger. Grödarealerna baseras på den slutliga statistiken om jordbruksmarkens användning som publicerades i oktober 2019 (JO 10 SM 1902) och grundar sig på uppgifter från Jordbruksverkets administrativa register för arealbaserade stöd.

5.4 Numerisk överensstämmelse

För län, produktionsområden och riket görs skattningar utifrån det underlag som finns tillgängligt inom respektive region. De redovisade uppgifterna för riket är således inte en summa av skattningarna för länen eller produktionsområdena, utan utgör en egen skattning, som kan skilja sig från summan.

Beräkning av totala skördar har gjorts med ej avrundade hektarskördar och grödarealer. Hektarskördar, grödarealer och totalskördar har därefter avrundats.

Allmänna uppgifter

A Klassificeringen Sveriges officiella statistik

Statistiken om skörd av potatis tillhör Sveriges officiella statistik. För statistik som ingår i Sveriges officiella statistik gäller särskilda regler för kvalitet och tillgänglighet, se lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken samt Statistiska centralbyråns föreskrifter (SCB-FS 2016:17) om kvalitet för den officiella statistiken.

B Sekretess och personuppgiftsbehandling

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

För att skydda enskilda personers eller företags sekretessreglerade uppgifter säkerställs att de inte kan röjas direkt eller indirekt i den statistik som offentliggörs.

Vid behandling av personuppgifter, dvs. information som direkt eller indirekt kan hänföras till en person som är i livet, gäller lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken samt EU:s dataskyddsförordning (2016/679).

C Bevarande och gallring

Bevarandebehov är under utredning. Arbete med framtagning av gallringsföreskrifter pågår.

Ett exemplar av samtliga trycksaker och elektroniska publikationer levereras till Kungliga biblioteket i form av pliktexemplar.

D Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger inte.

E EU-reglering och internationell rapportering

Inom EU regleras merparten av denna statistik genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 543/2009 av den 18 juni 2009 om skördestatistik samt kommissionens delegerade förordning 2015/1557 av den 13 juli 2015 om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 543/2009 om skördestatistik. Dessutom finns sedan i juni 2015 en överenskommelse inom det europeiska statistiksystemet (ESS) om att de länder (däribland Sverige) som godkänt överenskommelsen ska leverera ytterligare variabler och skördeprognoser till Eurostat (EU:s statistikkontor), i den mån uppgifterna finns tillgängliga.

Rapportering till Eurostat sker tre gånger per år.

F Historik

Svensk jordbruksstatistik har löpande samlats in sedan 1799, då landshövdingarna lämnade skördeomdömen tre gånger per år. Jordbruksstatistiken har förändrats mycket under åren som gått, och en beskrivning av utvecklingen finns redovisad i Svensk jordbruksstatistik 200 år (SCB, 1999). Skördeuppskattningar enligt den så kallade objektiva metoden infördes i början av 1960-talet och utformades då främst för skörde-skadeskyddets behov av statistik

som beräkningsunderlag. Därigenom uppfylldes i huvudsak även andra behov av skördestatistik. Den objektiva metoden innebar att provytor skördades på utvalda fält. Provyteresultaten låg sedan till grund för beräkningarna. Det statliga skördeskadeskyddet upphörde efter 1987 års skörd då ansvaret övertog av LRF. När även detta skydd avvecklades 1995 åtog sig staten att ha ett övergripande ansvar för skördeskador av naturkatastrofkaraktär.

Under åren 1995–1997 ändrades undersökningen och den bestod då av två delar. Den objektiva undersökningen utgjorde den ena delen i ett begränsat antal skördeområden. Den andra delen byggde på intervjuer med lantbrukare och omfattade samtliga skördeområden. Från och med 1999 baseras skördestatistiken för potatis på insamling av uppgifter direkt från lantbrukarna.

G Kontaktuppgifter

Statistikansvarig myndighet	Jordbruksverket
Kontaktinformation	Ann-Marie Karlsson
E-post	fornamn.efternamn@jordbruksverket.se
Telefon	036-15 59 33

Statistikproducent	Statistiska centralbyrån, avdelningen för regioner och miljö, enheten för lantbruks- och energistatistik
Kontaktinformation	Gunnel Wahlstedt
E-post	fornamn.efternamn@scb.se
Telefon	010-479 62 45

Bilaga 1

Webbformulär Skörd av potatis 2019-inloggning

Statistiska centralbyrån
Statistics Sweden

[Hem](#) [Kontakt](#) [Logga in](#)

Välkommen till SCB:s lantbruksstatistik 2019

För en tid sedan fick du ett brev om att din gård är med i någon av undersökningarna som handlar om årets skörd eller gödsling och odlingsåtgärder. När du loggat in visas en webbsida där vi ber dig fylla i uppgifterna.

Teknisk information

För att kunna lämna lantbruksstatistik behöver din dator och webbläsare uppfylla följande [tekniska krav](#). Den här webbplatsen använder kakor (cookies). Läs mer om kakor [här](#).

Logga in
Användarnamn

Lösenord

Kontakt

Om du har frågor, kontakta någon av följande personer:

Namn	Telefon	E-post
Anna Redner, SCB	010-479 67 05	anna.redner@scb.se
Gerda Ländell, SCB	010-479 68 07	gerda.landell@scb.se
Gunnel Wahlstedt, SCB	010-479 62 45	gunnel.wahlstedt@scb.se

Statistiska centralbyrån
Statistics Sweden

[Hem](#) [Kontakt](#) [ÅKERHOLM GRÖDOLAREN](#)

Lantbruksstatistik 2019

ÅKERHOLM GRÖDOLAREN (SCBID 1234)

Kontaktuppgifter
ÅKERHOLM GRÖDOLAREN
ÅNGSGÅRDEN 5
123 45 FÄLTVÄGEN
Tfn. 0123-456 78
Tfn. 010-123 45 67

Du deltar i följande undersökningar:

Skörd av potatis	Svara senast 2019-10-18	Till undersökningen
Gödselmedel och odlingsåtgärder	Svara senast 2019-10-18	Till undersökningen

Kommentarer

Skörd av matpotatis -formulär

Statistiska centralbyrån
Statistics Sweden

Hem Kontakt

ÅKERHOLM GRÖDDLAREN

Skörd av potatis 2019

ÅKERHOLM GRÖDDLAREN (SCBID 1234)

Hjälp

[Instruktioner](#)

Här ska årets skörd redovisas. Mer information visas om du pekar med musen på **?**. Längst upp till höger finns en instruktion om hur blanketten ska fyllas i. Röd markering i blanketten betyder att ett värde saknas eller är orimligt. Om du pekar på markeringen med musen visas ett felmeddelande.

Skörden är ännu inte avslutad **?**

Hela arealen sköts av en annan brukare

Skörd för hela den brukade arealen

Gröda	Areal end SAM 2019	Fördela, ändra SAMareal	Skördad areal	Totalskörd före sortering	Hektarskörd före sortering	Obärgad areal	Vändbeg. osatt areal	Areal som återstår att fördela	K o m m e n t a r
	hektar	hektar	hektar	ton	kg/hektar	hektar	hektar	hektar	
	?	?	?	?	?	?	?	?	
Färsipotatis	?								
Matpotatis	?	34,40							

Därav ekologisk odling

Därav skörd från areal med ersättning för ekologisk produktion och ersättning för omställning till ekologisk produktion.

Ingen ekologisk odling

Kopiera från ovanstående blankett

Gröda	Areal end SAM 2019 Ersättning för ekologisk odling	Fördela, ändra SAMareal	Skördad areal	Totalskörd före sortering	Hektarskörd före sortering	Obärgad areal	Vändbeg. osatt areal	Areal som återstår att fördela	K o m m e n t a r
	hektar	hektar	hektar	ton	kg/hektar	hektar	hektar	hektar	
	?	?	?	?	?	?	?	?	
Färsipotatis	?								
Matpotatis	?								

Kommentarer

Skriv en kommentar...

Till startside
Spara
Skicka in

Skörd av potatis för stärkelse- formulär

Hem Kontakt ÅKERHOLM GRÖDODLAREN

Skörd av potatis 2019

ÅKERHOLM GRÖDODLAREN (SCBID 1234)

Hjälp
[Instruktioner](#)

Här ska årets skörd redovisas. Mer information visas om du pekar med musen på ⓘ. Längst upp till höger finns en instruktion om hur blanketten ska fyllas i. Röd markering i blanketten betyder att ett värde saknas eller är orimligt. Om du pekar på markeringen med musen visas ett felmeddelande.

Skörden är ännu inte avslutad ⓘ
 Hela arealen sköts av en annan brukare

Potatis för stärkelse

Gröda	Areal enligt SAM 2019	Ev. ändrad areal	Skördad areal	Totalskörd före sortering	Hektarskörd före sortering	Obärgad areal	Vändtep. osatt areal	Areal som återstår att fördela	K o m m e n t a r
	hektar	hektar	hektar	ton	kg/hektar	hektar	hektar	hektar	
	ⓘ	ⓘ	ⓘ	ⓘ	ⓘ	ⓘ	ⓘ	ⓘ	ⓘ
Stärkelsepotatis	ⓘ 33,67							33,67	ⓘ

Kommentarer

Skriv en kommentar...

Till startsida Spara Skicka in